

AHMEDİYYE

(أحمدية)

Çiştîyye tarikatının Ebü'l-Abbas Ahmed b. Abdülhak er-Rudavî'ye (ö. 838/1434) nisbet edilen bir kolu (bk. ÇİŞTİYYE).

AHMEDİYYE

(أحمدية)

Halvetiyye tarikatının Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin'e (ö. 910/1504) nisbet edilen ana kollarından biri.

Halvetiyye tarikatında "orta kol" diye bilinen Ahmediyye tarikatının silsilesi, kurucusu Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin'in şeyhi Alâeddin Uşşâkî, İbrâhim Tâceddin Kayserî ve Pîr Muhammed Erzincânî vasıtasıyla Seyyid Yahyâ Şîrvânî'ye ulaşır. Ahmed Şemseddin Halvetiyye tarikatında usûl-i esmâ denilen Allah'ın yedi ismiyle (İlâilâhe illallah, Allah, hû, hak, hay, kayyûm, kahhâr) zikretmeyi esas alan zikir usulüne vehhâb, fettâh, vâhid, ahad, samed isimlerini ilâve ederek zikri on iki esmaya çıkarmıştır. Ahmediyye tarikatından doğan ilk kol, Ahmed Şemseddin'in halifesi İzzeddin Karamânî'nin müntesibi İbrâhim Ümmî Sinan'a nisbet edilen Sinâniyye'dir; daha sonra silsileleri Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin'e ulaşan Ramazâniyye, Uşşâkiyye ve Mısıriyye şubeleri ile bunların kolları meydana gelmiştir.

Sinâniyye. Kurucusu Ümmî Sinan'dır (ö. 976/1568). Kolları Muslihiyye (kurucusu Tekirdağlı Muslihuddin Mustafa, ö. 1099/1688) ve Zühriyye'dir (kurucusu Kayserili Ahmed Zührî, ö. 1157/1744).

Ramazâniyye. Kurucusu Ramazan Efendi'dir (ö. 1025/1616). Kolları Cihangîriyye (kurucusu Cihangirli Hasan Burhâneddin, ö. 1074/1664); Buhûriyye (kurucusu Edirneli Mehmed Buhûrî, ö. 1039/1630); Raûfiyye (kurucusu Ahmed Raûfî, ö. 1170/1757); Cerrâhiyye (kurucusu Nüreddin Cerrâhî, ö. 1083/1672) ve Hayâtiyye'dir (kurucusu Mehmed Hayâtî Efendi [ö. ?]).

Uşşâkiyye. Kurucusu Hasan Hüsâmeddin Uşşâkî'dir (ö. 1001/1593). Kolları Cemâliyye (kurucusu Edirneli Mehmed Cemâleddin Efendi, ö. 1164/1751); Salâhiyye (kurucusu Selâhaddin Uşşâkî, ö. 1130/1718) ve Câhidiyye'dir (kurucusu Edirneli Ahmed Câhidî, ö. 1070/1660).

Mısıriyye (Niyâziyye). Kurucusu Niyâzî-i Mısıri'dir (ö. 1105/1694).

BİBLİYOGRAFYA :

Harîrîzâde, *Tibyân*, I, vr. 53^a-65^b; *Tomar-Halvetiyye*, s. 91-113; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, IV, 155-160.

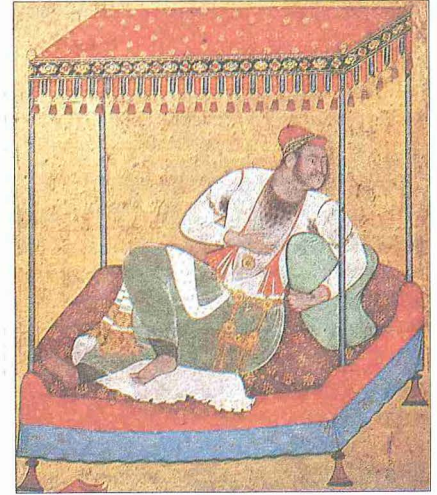
SÜLEYMAN ULUDAĞ

AHMEDNAGAR

Batı Hindistan'da bir şehir ve bu şehrin merkez olduğu il.

1495'te Behmenîler'in bölge valisi Ahmed Nizam Şah tarafından tesis edildi. Behmenî Krallığı'nın 1496'da sona ermesi üzerine Ahmed Nizam Şah istiklâlini ilân edip Nizamşahlar Devleti'ni kurunca burayı da kendisine başşehir yaptı. Şehre, kurucusu Ahmed Nizam Şah ve veziri Ahmed Gucerâtî'ye nisbetle Ahmednagar (Ahmed şehri) adı verilmiştir.

Şehir, Ahmed Nizam Şah idaresinde en yüksek refah seviyesine ulaştı; onun oğlu Burhan zamanında da (1510-1553) bir ilim ve kültür merkezi haline geldi. Burhan Şah döneminde Kâşân bölgesinden gelen Şah Tâhir Hüseyin'in çalışmalarıyla bölgede Şiiilik epeyce yayıldı; Safevîler'le iyi münasebetler sürdürüldü ve hutbelerde Safevîler'e bağlılık ifadeleri kullanıldı. I. Hüseyin devrinde de (1553-1565) yine aynı akîdeye bağlılık devam ederek bu durum ara sıra görülen kesintilere rağmen Nizamşahlar'ın sonuna kadar sürdü. I. Murtaza (1565-1588) döneminde devletin durumu bozuldu; onun ölümü üzerine çıkan iç karışıklıklardan istifade eden Ekber Şah 1600'de bölgeyi ele geçirek Türk-Hint imparatorluğuna kattı. Bununla beraber ül-

Sultan Murtaza Nizamsâhî'nin (1565-1588) Ahmednagar resim ekolüne göre yapılmış bir minyatürü (Râmpûr Devlet Ktp. Hindistan)

ke topraklarının resmen ilhakı, yaklaşık otuz yıl sonra gerçekleştirilebildi. Bu devirde Dekken eyaletine bağlanan Ahmednagar, daha sonra da Haydarâbâd'da hüküm süren Nizam (Âsafcâhîler) hânedanının idaresine geçti. Evrengzîb'in ölümünden sonra şehir Maratalar'a bağlandı, 1803 yılından sonra da İngilizler'in idaresi altına girdi. Hindistan'ın bağımsızlığını kazanması üzerine Maharashtra eyaletine bağlandı. 1981'de Ahmednagar şehrinin nüfusu 143.937, ilin nüfusu ise 2.708.309 idi.

Büyük ölçüde edebî ve kültürel faaliyetlere sahne olan Ahmednagar bağımsız bir resim ekolüne adını vermiştir. Şehirde İslâm sanatları ve kültürünün o devre mahsus örneklerini görmek mümkündür. Bu sanat eserleri arasında II. Salâbet Han'ın türbesi, 1576'da başlanarak 1583'te tamamlanan Ferahbâğ Sarayı ve Agra'daki Tac Mahal gibi Bâbürlü eserlerinden ilham alınarak yapılmış birçok bina yer almaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

J. Talboys Wheeler, *India under the Muslims Rule I*, Delhi 1975, s. 181-182, 204; Rafi Ahmad, *Studies in the History of Medieval Deccan*, Delhi 1977, s. 1-19; Krishna Chaitanya, *A History of Indian Painting*, Delhi 1979, s. 71-72; Bayur, *Hindistan Tarihi*, I, 401, 428, 436, 446; Ashvani Agrawal, *Studies in Mughal History*, Delhi 1983, s. 9-12, 26, 123, 136-138, 139-150, 154, 156-157, 169; M. Mujeeb, *Indian Muslims*, New Delhi 1985, s. 248; Sâqî Must'ad Khan, *Maâsir-i Âlamgiri* (trc. Jadunath Sarkar), New Delhi 1986, s. 146, 157, 309; "Ahmednagar", *UDMİ*, II, 167; C. Collin Davies, "Nizâmşâh", *İA*, IX, 328-329; Z. A. Desai, "Ahmadnagar", *Elr*, I, 665.

MUSTAFA L. BİLGE

